

# Dvanaesti kongres SKJ

General-potpukovnik  
MILAN DALJEVIĆ

## *Dvanaesti kongres SKJ o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti*

### *Kongres kontinuiteta i revolucionarne akcije*

Dvanaesti kongres SKJ svakako je najznačajniji ovogodišnji politički događaj u našoj zemlji. Istovremeno, on je po mnogo čemu izuzetan događaj i u istoriji naše partije, ne samo zbog toga što su kongresi Saveza komunista Jugoslavije uvek bili svojevrsni međaši u njenoj istoriji i razvoju zemlje u celini već i zbog činjenice da je održan u veoma specifičnim okolnostima.

To je, pre svega, prvi posleratni kongres SKJ koji je pripreman i održan bez fizičkog prisustva predsednika Tita, čoveka koji je preko 40 godina stajao na čelu KPJ, odnosno SKJ, i gotovo isto toliko neposredno rukovodio revolucionarnom borbom naših naroda i narodnosti. Na tom kongresu se nismo mogli osloniti ni na neposrednu pomoć Edvarda Kardelja i mnogih drugih proverenih revolucionara, bliskih saradnika druga Tita, koji su dali snažan pečat izgradnji i delu Saveza komunista.

Druga bitna karakteristika istorijskog trenutka u kojem je održan poslednji najviši skup jugoslovenskih komunista ogleda se u tome što je uoči XII kongresa došlo do ozbiljnog zaoštavanja ekonomskih problema i protivrečnosti, do brojnih subjektivnih slabosti u društvu i Savezu komunista Jugoslavije, pa i pojačanih otpora njenoj politici i samoupravnom razvoju zemlje. Na pojedinim područjima društvene reprodukcije došlo je do zastoja socijalističkog samoupravljanja, povećanog ispoljavanja različitih oblika etatizma

i tehnokratizma, jačanja dezintegracionih procesa u privredi i porasta drugih društveno štetnih pojava i aktivnosti.

Kongres je održan u vreme kada se ceo svet suočava s ozbiljnom ekonomskom i političkom krizom i stalnim pogoršavanjem međunarodne vojno-političke i opšte situacije. Borba velikih sila i blokova za očuvanje postojećih i osvajanje novih pozicija — njihovo pojačano nadmetanje, besomučna trka u naoružavanju, učestala primena sile i produbljivanje starih i pojava novih kriznih i ratnih žarišta, uticala je i utiče i na bezbednost naše zemlje. To potvrđuje i činjenica da su se u proteklom međukongresnom periodu — osloinjene na spoljne neprijatelje Jugoslavije i nalazeći pogodno tlo u našim unutrašnjim teškoćama i slabostima — jače eksponirale sve kategorije unutrašnjeg neprijatelja, posebno nosioci albanskog nacionalizma i iredentizma, kao i nacionalisti iz redova drugih naroda i narodnosti.

S obzirom na uslove u kojima je održavan, razumljivo je što je XII kongres SKJ pobudio veliko interesovanje domaće, pa i svet-ske javnosti. Kongresu je prisustvovalo 118 delegacija komunističkih, socijalističkih, socijaldemokratskih i drugih progresivnih partija i pokreta iz celog sveta, a svi koji su sa pažnjom i dobronamerno pratili njegov tok i rezultate mogli su jasno da uoče nekoliko osnovnih karakteristika.

Prvo, na Kongresu je manifestovano snažno jedinstvo jugoslovenskih komunista i ispoljena čvrsta odlučnost SKJ da se sledi Titov put i njegovo revolucionarno delo. Jedinstvo Jugoslavije, samoupravljanje, politika ravnopravnosti, bratstva i jedinstva i jugoslovenskog socijalističkog samoupravnog zajedništva, koncepcija opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i nezavisna i nesvrstana spoljna politika SFRJ bili su, i ostali, centralna i trajna opredeljenja SK, radnih ljudi i građana, naroda i narodnosti naše zemlje. Oko toga nije bilo nikakvih dilema i disonantnih tonova, pa se sa tog stanovišta o XII kongresu SKJ s pravom govori kao o *kongresu kontinuiteta*.

Drugo, u kongresnim dokumentima i raspravi koja je vođena dominirala je otvorenost i kritički prilaz našoj stvarnosti i onome što je učinjeno u proteklom četvorogodišnjem periodu. Oštro su osuđene sve negativne pojave i ponašanja suprotna programskim opredeljenjima i politici naše partije. U tom kontekstu je veoma snažno izražen zahtev za odlučan zaokret u radu svih društvenih subjekata i traženo je da se na najširem frontu uđe u borbu protiv problema i slabosti nagomilanih u gotovo svim oblastima društvenog života. Ako sudimo prema jedinstvenom zahtevu da se ubrza proces eli-



minisanja svega što smeta stabilnom i nesmetanom razvoju društva, da se raskine sa praksom nedisciplinovanog i neodgovornog ponašanja, o XII kongresu možemo govoriti — kako je istakao i predsednik Predsedništva CK SKJ Mitja Ribičič — kao o *kongresu diskontinuiteta*.

Treće, na Kongresu su utvrđeni jasni zadaci i jasno izražena težišta buduće akcije Saveza komunista i svih organizovanih socijalističkih snaga i društva. Posredstvom delegata, izražena je spremnost Saveza komunista Jugoslavije da se odlučno ide na rešavanje problema, pri čemu je ispoljeno samopouzdanje i čvrsta vera u sopstvene snage, koje su sposobne i dovoljno snažne za prevazilaženje teškoća. Po tome, i po odlučnom zahtevu da se sa reči pređe na dela, XII kongres SKJ možemo označiti i kao *kongres konkretne revolucionarne akcije*.

Ostajući čvrsto na našem strategijskom kursu samoupravnog razvoja Kongres je kao centralnu obavezu i zadatak bez alternative izdvojio dosledno ostvarivanje politike ekonomske stabilizacije. Data je puna podrška polaznim osnovama dugoročnog programa stabilizacije i zahtevano da se u svim sredinama i na svim nivoima društvenog organizovanja sačine konkretni programi za njihovo sprovođenje. Insistirano je na bitnom jačanju lične i kolektivne odgovornosti i najširoj društvenoj akciji na poboljšanju organizacije i produktivnosti rada, racionalnom korišćenju radnog vremena i rigoroznoj štednji društvenih sredstava. Na širem društvenom planu je posebno istaknut značaj rešavanja osetljivog problema spoljne likvidnosti zemlje i platnog deficita, smanjivanja inflacije i smirivanja cena, svođenja investicione i druge potrošnje u realne okvire, jačanja jedinstvenog jugoslovenskog tržišta, bržeg rešavanja nezaoplenosti i drugih socijalnih problema, urednog snabdevanja građana robama široke potrošnje itd.

Na Kongresu je decidirano rečeno da se do potpune stabilizacije privrede i društva u celini može doći samo razvojem socijalističkih samoupravnih odnosa, daljim jačanjem uloge radničke klase i stvaranjem uslova za najšire povezivanje udruženog rada na celom jugoslovenskom prostoru. Zahtevano je odlučno suprotstavljanje etatističkim, birokratsko-tehnokratskim i drugim antisamoupravnim snagama i tendencijama u društvu. Naglašavana je potreba za jačanjem uloge i odgovornosti svih činilaca političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, posebno delegatskih skupština. Traženo je dosledno ostvarivanje principa kolektivnog rada i odgovornosti i efikasnije društveno dogovaranje i sporazumevanje. Naročito je insistirano na striktnom ostvarivanju ustavne uloge republika, po-

krajina i federacije i daljem razvoju međunacionalnih odnosa na osnovama ravnopravnosti i odgovornosti svih naših naroda i narodnosti, republika i pokrajina za vlastiti razvoj i razvoj Jugoslavije kao celine.

Kongres je posvetio posebnu pažnju aktuelnim pitanjima izgradnje i jačanja idejno-političkog jedinstva i akcione sposobnosti SKJ, koja su izazvala najveću pažnju delegata, a neka od njih, posebno u vezi s usvojenim dopunama i izmenama Statuta, i male polemičke varnice. Polazeći od istorijske odgovornosti SKJ za razvoj i odbranu tekovina revolucije, delegati Kongresa su zahtevali jačanje jedinstva i kohezije uloge Saveza komunista Jugoslavije i doslednije sprovođenje principa demokratskog centralizma, veću odgovornost komunista, jačanje uloge osnovnih organizacija SK i ofanzivnije i efikasnije angažovanje partijskih rukovodstava u sprovođenju demokratski utvrđenih stavova i odluka, kao i odlučnu borbu protiv prilično ukorenjenog oportunizma, kolebljivog i neodgovornog ponašanja komunista, a za punu afirmaciju komunističke etike i lika člana Partije, što podrazumeva odlučno raščišćavanje sa svima koji ne deluju ličnim primerom i čije se reči razlikuju od dela.

Vreme u kojem živimo traži puno angažovanje komunista, jedinstven, idejno snažan i moralno čist Savez komunista Jugoslavije, odnosno da bude na visini svoje istorijske uloge i sposoban da efikasno rešava sva pitanja i probleme s kojima se suočavamo. Toga svi moramo biti svesni, i u skladu sa tim valja znatno više nego do sada raditi, drukčije se ponašati i mnogo brže i efikasnije delovati.

Dvanaesti kongres SKJ je posvetio veliku pažnju i spoljnopolitičkoj problematici. Snažno je podigao glas protiv rata, posebno protiv agresije Izraela na Liban i protiv primene fašističkih, hitlerovskih metoda genocida nad libanskim i palestinskim narodom. Istovremeno, dao je snažnu podršku svim snagama i inicijativama koje vode prevazilaženju hladnoratovske atmosfere u međunarodnim odnosima i odlučno se založio za dalje jačanje jedinstva i akcione sposobnosti pokreta nesvrstanih zemalja, kao jedine snage koja nudi realne šanse i perspektive za izlazak iz krize s kojom je čovečanstvo suočeno. Kongres se založio za brže prevazilaženje spornih pitanja i problema, naročito ratnih sukoba među nesvrstanim zemljama, i za veću zajedničku angažovanost na međunarodnoj političkoj sceni. I ovom prilikom je snažno afirmisana opredeljenost Jugoslavije za mir, za politiku ravnopravne međunarodne saradnje i nemešanja u unutrašnje stvari drugih zemalja, kao i za nesvrstanost, što je važan činilac daljeg jačanja bezbednosti naše zemlje.



U četvorodnevnom radu XII kongresa SKJ, i u kongresnim dokumentima, nisu mimoidena ni ostala bitnija pitanja našeg svakodnevnog života i razvoja društva. Zauzeti su jasni stavovi o razvoju i samoupravnom preobražaju obrazovanja, nauke, kulture i fizičke kulture itd.

### *Dvanaesti kongres i opštenarodna odbrana i društvena samozaštita*

Kao i svi raniji, i XII kongres je posvetio izuzetnu pažnju aktuelnim pitanjima izgradnje i jačanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Ova problematika je razmatrana na sednici posebne komisije, ali je bila veoma prisutna i na sednicama ostalih pet komisija, pa je o pitanjima odbrane i zaštite diskutovalo oko 70 delegata Kongresa, što predstavlja značajan pokazatelj interesovanja. Sem toga, o ostvarenim rezultatima, slabostima i zadacima SKJ u daljem razvoju i jačanju ONO i DSZ govori se u posebnim delovima izveštaja i Rezolucije Dvanaestog kongresa SKJ.

Problematika odbrane i zaštite je zauzela istaknuto mesto na XII kongresu SKJ, a za to postoje tri osnovna razloga.

Prvo, situacija u svetu je veoma ozbiljna i njeno pogoršavanje, po svemu sudeći, ima dugoročniji karakter. Sve zemlje, naročito velike sile i blokovi, stalno jačaju svoje oružane snage i vojne potencijale u celini. Primena sile je svakodnevna pojava, a procene i analize pokazuju da gotovo u svakom trenutku može doći do novih i još jačih potresa u svetu. U svim oblastima društvenog života i aktivnosti, sve intenzivnije se vodi i specijalni rat, a praktikuju se i raznovrsni ekonomski pritisci radi izazivanja ekonomskih lomova i destabilizacije određenih zemalja.

Zbog takvih opštih uslova, posebno s obzirom na sve veće zaostrevanje prilika u Evropi, na području Mediterana i Balkana, i bezbednost naše zemlje je ugrožena. Drugim rečima, razvoj međunarodne situacije nužno zahteva još organizovaniji i svestraniji rad na jačanju odbrambeno-zaštitne sposobnosti našeg društva, kako bi uvek bilo na nivou realnih opasnosti po bezbednost SFRJ, pa i naj-složenijih situacija u kojima bi se mogla naći naša zemlja.

Drugo, u proteklom međukongresnom periodu, naročito nakon smrti predsednika Tita, počeli su intenzivnije da deluju razni nacionalisti, nosioci birokratsko-dogmatskog koncepta, poznate grupe liberala i kler, a eskalacija neprijateljske delatnosti je najdrastičnije ispoljena u kontrarevolucionarnim događajima na Kosovu. Osim

toga, postale su izraženije i razne društveno štetne pojave, kao: privredni kriminal, bogaćenje mimo rada, mito, korupcija, privilegije, razni vidovi uzurpacije vlasti. Te činjenice su, takođe, nametale potrebu da se na XII kongresu SKJ temeljno sagleda šta bi ubuduće trebalo činiti za još svestranije samozaštitno i odbrambeno organizovanje i osposobljavanje društva.

Treće, mi na koncepciju i sistem ONO i DSZ ne gledamo kao na nešto što je jednom za uvek dato, već kao na sistem u neprestanom razvoju. U našem društvu se polazi od toga da se obe komponente jedinstvenog odbrambeno-zaštitnog sistema moraju stalno razvijati i obogaćivati u skladu s najnovijim dostignućima nauke i tehnike, promenama fizionomije savremenog rata i oružane borbe, dostignutim razvojem socijalističkog samoupravljanja i materijalnih bogatstava zemlje i stečenim iskustvima i saznanjima. S obzirom na to, i u ovoj se etapi našeg razvoja ukazuje potreba za daljim usavršavanjem našeg odbrambeno-zaštitnog sistema.

Na XII kongresu SKJ, kao i na prethodno održanim kongresima i konferencijama SK u republikama, pokrajinama i JNA, svestrano su sagledani ostvareni rezultati i slabosti u dosadašnjem razvoju ONO i DSZ. Jedinstveno je ocenjeno da je aktivnost na sprovođenju stavova i odluka XI kongresa SKJ o odbrani i zaštiti dala krupne rezultate. Na zadacima iz te oblasti angažuju se svakodnevno, uz rad i kroz rad, sve organizovane socijalističke snage društva, milioni naših radnih ljudi i građana, koji izražavaju spremnost da brane tekovine revolucije, bez obzira sa koje strane i na koji način bile ugrožene. Proces područjavanja funkcije odbrane je uhvatio duboke korene, što se izražava činjenicama da se pitanja ONO i DSZ sve više ugrađuju u celinu društvenih aktivnosti, da postaju sastavni deo tekućih političkih rasprava i socijalističkih samoupravnih odnosa. Na taj način radnička klasa, radni ljudi i građani, narodi i narodnosti SFRJ, sve više dolaze u poziciju da preko vrlo razvijenog sistema političkog i samoupravnog organizovanja neposredno odlučuju o celokupnoj odbrani i zaštiti.

U dosadašnjoj praksi se snažno afirmisao i potvrdio stav XI kongresa o jedinstvu ONO i DSZ, posebno stanovište o potrebi da se sve snage osposobljavaju istovremeno, kako za samozaštitne tako i za odbrambene zadatke, kao i za odbranu Jugoslavije kao celine i svakog njenog dela posebno.

Među najkrupnija dostignuća, kako je rečeno na Kongresu, spada i ostvareni stepen modernizacije, moralno-političkog jedinstva, osposobljenosti i razvoja naših oružanih snaga, jer JNA sigurno stoji na braniku domovine i pouzdan je oslonac bezbednosti SFRJ.



Teritorijalna odbrana je, takođe, bitno ojačana, a njenim sastavima koji postoje u najvećem delu mesnih zajednica i osnovnih organizacija udruženog rada, već je pokrivena cela teritorija zemlje.

Na Kongresu je ocenjeno da su znatno unapređeni usmeravanje, koordinacija i rukovođenje poslovima odbrane i bezbednosti. Tome značajno doprinosi i oko 50.000 komiteta za ONO i DSZ, koji su, u međuvremenu, formirani do republičkih i pokrajinskih nivoa, i u kojima deluje blizu pola miliona komunista i drugih aktivista. Angažujući se na usmeravanju i koordiniranju mera i akcija svih subjekata na tom području, na operativno-političkom praćenju i procenjivanju situacije značajne za bezbednost zemlje, kao i na ostvarivanju ukupne politike SKJ u izgradnji ONO i DSZ, ti komiteti doprinose jedinstvenom, pravovremenom i efikasnom funkcionisanju odbrambeno-zaštitnog sistema u sredinama u kojima deluju.

Uvođenjem prakse da sve organizovane socijalističke snage prate i procenjuju političko-bezbednosno stanje, da neposredno i redovno planiraju i preduzimaju određene mere, obezbeđena je veća prilagođenost odbrambeno-zaštitnih aktivnosti konkretnim potrebama i kadrovskim, materijalnim i drugim mogućnostima svake sredine. To je, pored ostalog, omogućilo i bolju pripremljenost našeg odbrambeno-zaštitnog sistema za funkcionisanje u svim uslovima — miru, vanrednim situacijama i u ratu.

Na Kongresu je naglašeno da smo u proteklom periodu usvojili mnoga značajna dokumenta sistemskog karaktera. Radi se, prvenstveno, o novom Zakonu o opštenarodnoj odbrani, u kome su, celovito i na jedinstvenim osnovama, regulisana sva suštinska pitanja organizovanja i funkcionisanja odbrambeno-zaštitnog sistema.

Afirmišući pomenute i mnoge druge rezultate, Kongres je ukazao i na slabosti u pojedinim oblastima odbrambeno-zaštitnog organizovanja i osposobljavanja. Rečeno je, pre svega, da u razvoju društvene samozaštite nisu ostvareni rezultati u skladu sa zahtevima XI kongresa SKJ i potrebama koje je nalogao razvoj situacije. To se, kako je konstatovano, posebno odnosi na SAP Kosovo, gde je bilo krupnih slabosti u radu službi i organa bezbednosti i drugih subjekata DSZ, osobito SK, u procenjivanju političko-bezbednosnog stanja i preduzimanju mera za sprečavanje i eliminisanje kontrarevolucionarne aktivnosti.

Na Kongresu je bilo reči i o nedovoljnoj osposobljenosti privrede i društvenih delatnosti za opštenarodni odbrambeni rat, o slabostima u razvoju civilne zaštite u nekim sredinama, pa i o nedovoljnoj pripremljenosti SK i ostalih društvenih subjekata za delo-

vanje u vanrednim okolnostima i u ratu, naročito na privremeno zaposednutoj teritoriji.

Te i druge slabosti, međutim, nisu dovele u pitanje opštu ocenu da je u proteklom periodu ostvaren vrlo dinamičan i uspešan razvoj ONO i DSZ i da je naša zemlja spremna i sposobna da se uspešno suprotstavi agresiji i svakom drugom vidu spoljnog i unutrašnjeg ugrožavanja.

Prilikom opredeljivanja za naredne zadatke u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti, na Kongresu se pošlo od stava da se društvo najuspešnije brani stabilnošću svojih odnosa, postojanim i uspešnim materijalnim i ukupnim razvojem. Zato se sa kongresne govornice često čulo da će se glavna bitka za jačanje odbrambeno-zaštitne sposobnosti našeg društva u narednom periodu voditi u sferi sprovođenja politike ekonomske stabilizacije i na području konkretne idejno-političke borbe za dosledan razvoj socijalističkog samoupravljanja, učvršćivanja ravnopravnosti, bratstva i jedinstva naroda i narodnosti, razvijanja jugoslovenskog socijalističkog patriotizma i zajedništva, jačanja međunarodnog položaja i ugleda naše zemlje na osnovama nesvrstavanja. Saznanje i svest da se na tim vrednostima zasniva snaga naše odbrane i bezbednosti mora više nego do sada da služi kao polazište naših akcija i kao značajna podsticajna snaga za brže i efikasnije rešavanje tekućih problema i teškoća.

Na Kongresu je posebno isticano i argumentovano stanovište o neophodnosti stalnog jačanja ravnopravnosti i bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti kao kamena temeljca snage i vitalnosti naše odbrane. Pri tome su delegati naglašavali činjenicu, koju stalno treba imati u vidu, da bez jedinstvene Jugoslavije i čvrstog i neraskidivog zajedništva svih koji žive na našem tlu ne bismo imali perspektivu daljeg progressa, a bio bi doveden u pitanje i naš opstanak na ovoj balkanskoj vetrometini. Zato je neophodno da se odlučnije nego do sada suprotstavljamo svemu što slabi unutrašnju čvrstinu i koheziju našeg društva, remeti odnose među ljudima i društveno-političkim zajednicama i izaziva i pothranjuje njihovo zatvaranje. Ne smemo nipošto dozvoliti da se, navodno, u ime republičkih i pokrajinskih interesa ruši naš zajednički, opšti interes, da se međusobno delimo i ograđujemo. Socijalističko samoupravljanje zaista omogućava da granice naših federalnih jedinica ne budu više granice razdvajanja, nego spajanja, da budu — kako je govorio predsednik Tito — »kao one bijele crte na jednom mramornom stubu«.

U borbi za dalje jačanje jedinstva Jugoslavije, a protiv svih nacionalizama, bez obzira u kojoj se sredini javljali i kakvo im je



ishodište, tj. da li je reč o unitarizmu, separatizmu, iredentizmu ili nekom obliku revanšizma, moramo biti još odlučniji i beskompromisniji. Tom velikom ljudskom zlu i zastavi klasnog neprijatelja moraju se najodlučnije sasecati koreni, a svi koji objektivno omogućavaju, na bilo koji način, prodor nacionalističkih snaga i strasti, posebno u redove komunista i omladine, moraju snositi najstrožiju odgovornost. Kontrarevolucija na Kosovu je najbolji dokaz da neprijatelj stiže tamo gde mi ne dospevamo i da je snažan upravo onoliko koliko mu mi svojom neorganizovanošću i neaktivnošću to omogućavamo.

Situacija je u toj pokrajini, a o tome je na Kongresu bilo dosta reči, nesporno bolja nego što je bila. Međutim, stanje se ne menja očekivanim tempom, a neprijatelj nije u potpunosti onemogućen. To pokazuju, osim ostalog, i neki primeri drskog i brutalnog kontrarevolucionarnog istupanja, koji su, istina, pojedinačni, ali veoma grubo oblici primene sile i nastavljanja pritiska usmerenih na iseljavanje Srba i Crnogoraca. Takođe, veoma je raširena pojava kršenja zakonitosti na Kosovu.

U diskusijama delegata na Kongresu i u kongresnim dokumentima, posebno u Političkoj platformi za akciju SKJ u razvoju socijalističkog samoupravljanja, bratstva, jedinstva i zajedništva na Kosovu, koju je Kongres usvojio kao svoj dokument, ukazuje se na glavne pravce akcije za prevazilaženje situacije na Kosovu. Izlaz je, pre svega, u bržem razvoju socijalističkog samoupravljanja i rešavanju nagomilanih ekonomskih i socijalnih problema, reformi školstva i drugim merama koje zahtevaju povećane napore SKJ i svih drugih organizovanih socijalističkih snaga. Neophodno je, pre svega, osposobiti SK za akciju, što će se postići, pored ostalog, odlučnijim sprovođenjem diferencijacije na osnovu odnosa prema Platformi i angažovanju komunista na njenoj realizaciji u praksi. Sasvim je izvesno da se preko noći ne mogu otkloniti posledice dugotrajno i sistematično sprovedene indoktrinacije, kojoj je podlegao priličan broj građana, pre svega prosvetnih radnika i mladih ljudi. Međutim, na Kongresu je s pravom traženo da se brže i efikasnije suzbija kontrarevolucionarno delovanje, razobličavanju parole »Kosovo-republika« i »etnički čisto Kosovo«, odlučnom akcijom spreči dalje iseljavanje Srba i Crnogoraca i obezbede javni red, mir i puna zaštita ličnosti i imovine. U svemu tome najveću odgovornost ima SK Kosova, a velike obaveze i SK Srbije, kao i SK Jugoslavije u celini. Dosledno sprovođenje Političke platforme u celoj zemlji podrazumeva i odlučno suzbijanje svih pokušaja širenja antialbanskog raspoloženja i revanšizma.

Na Kongresu je ukazano i na činjenicu da je sistem ONO i DSZ Kosova u vreme kontrarevolucionarnih događaja ispoljio ozbiljne slabosti, osobito u sferi samozaštitnog organizovanja i delovanja. Neke slabosti su u međuvremenu otklonjene, ali mnoge još nisu. Situacija nalaže da se ubuduće naročita pažnja posveti daljem idejnom i stručnom osposobljavanju službi i organa bezbednosti, pravosudnih organa, jedinica i komandi TO i ostalih činilaca zaštite samoupravnog sistema.

Kontrarevolucija na Kosovu je veliko iskustvo i opomena da bez idejno-jedinstvenog i akciono osposobljenog SK nema snažne odbrane i bezbednosti. Pokazalo se, naime, da se tamo gde SK nije u punoj meri ostvarivao svoju vodeću idejno-političku ulogu, gde su komunisti pali na ispitu, neminovno ispoljavaju slabosti u funkcionisanju odbrambeno-zaštitnog sistema. Ta se činjenica mora uzimati u obzir kada se ukazuje na potrebu svestranog osposobljavanja i jačanja Saveza komunista.

Događaji na Kosovu su pokazali i jedinstvo i snagu sistema bezbednosti i odbrane Jugoslavije kao celine, i njegovu spremnost i osposobljenost da svim snagama i sredstvima štiti i brani od unutrašnjeg i spoljnog ugrožavanja ma koji deo Jugoslavije.

### *Ostajemo dosledni Titovoj strategiji odbrane osloncem na sopstvene snage*

Kada je reč o težišnim zadacima u razvoju sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, može se uočiti iz Rezolucije XII kongresa da SKJ ne menja ništa u svojoj opštoj idejno-političkoj orijentaciji u odbrani i zaštiti. Ostajemo dosledni Titovoj strategiji odbrane zemlje i zaštite tekovina revolucije *osloncem na sopstvene snage i osnovnim opredeljenjima utvrđenim na Desetom i Jedanaestom kongresu SKJ*. U tom okviru, naponi SK i ostalih društvenih subjekata u narednom periodu biće prvenstveno usmereni na borbu za dosledno ostvarivanje odbrambeno-zaštitne politike u praksi, kao i za dostizanje novih kvaliteta u svim oblastima organizovanja i osposobljavanja društva za ONO i DSZ.

Jedan od glavnih pravaca naše buduće aktivnosti biće *dalje podruštvljavanje poslova odbrane i bezbednosti*. Podruštvljavanje nije samo neminovnost koja proističe iz prirode sistema socijalističkog samoupravljanja, već je, s obzirom na to da vodi neposrednom angažovanju širokog kruga radnih ljudi i građana na utvrđivanju i sprovođenju politike ONO i DSZ — jedan od glavnih izvora jačanja odbrambeno-zaštitne sposobnosti zemlje.



U narednom periodu Savez komunista će se zalagati za još šire i kreativnije angažovanje svih radnih ljudi i građana na zadacima iz ove oblasti, za njihovo potpuno i blagovremeno informisanje o svim pitanjima značajnim za odbranu i bezbednost, za dosledno ostvarivanje Ustavom i zakonom utvrđene odgovornosti delegatskih skupština i ostalih činilaca delegatskog sistema.

Usavršavanjem postojećih, a gde je potrebno i stvaranjem novih oblika organizovanja, moramo konstantno širiti naš odbrambeno-zaštitni front, a naročito je važno brže iznalaziti odgovarajuća rešenja za veće angažovanje omladine i žena u odbrani i zaštiti, koje je još uvek nedovoljno.

Među težišne zadatke Kongres je istakao i potrebu daljeg *jačanja jedinstva i međusobne povezanosti ONO i DSZ*. Budući da naš odbrambeno-zaštitni sistem mora uspešno da odgovori svim oblicima ugrožavanja u miru, vanrednim situacijama i u ratu, neophodno je činiti nove korake u osposobljavanju svih segmenata sistema — bez obzira na njihovu osnovnu ulogu — za delovanje u svim uslovima i na zadacima odbrambenog, odnosno samozaštitnog karaktera, i stalno obezbeđivati najčvršću međusobnu povezanost, usaglašenost i koordinaciju svih činilaca jedinstvenog, ali veoma razgranatog sistema ONO i DSZ. Pri tom se ni za trenutak ne sme gubiti iz vida da su odbrana i zaštita našeg društva nedeljive, i da će, ukoliko bi bilo potrebno, za odbranu svakog dela Jugoslavije biti upotrebljene sve snage i sredstva koje nam stoje na raspolaganju.

Usavršavanje sistema rukovođenja i koordinacije podrazumeva, osim ostalog, i unapređivanje rada komiteta za ONO i DSZ, pa je Kongres insistirao na povećanoj brizi za njihovo osposobljavanje, kao i na odlučnom suprotstavljanju pojavi potcenjivanja ili favorizovanja uloge ovih komiteta na račun delokruga rada drugih organa i tela u toj oblasti.

Kongres je ukazao da se u narednom periodu veća pažnja mora posvetiti i *razvoju društvene samozaštite*. Pri tome je neophodno da se ona uistinu ostvaruje kao svakodnevna i organizovana aktivnost svih subjektivnih snaga, radnih ljudi i građana.

Istaknuto potvrđuje da se mora voditi još beskompromisnija borba protiv unutrašnjih neprijatelja svih boja i kategorija, posebno protiv njihovih pokušaja da se uključe u politički život, da utiču na svest i opredeljenja mladih i da obezvrede osnovne tekovine naše revolucije, pa i delo druga Tita. Istovremeno, samozaštitne mere i aktivnosti moraju biti više usmerene na zaštitu samoupravnih prava radnih ljudi, odnosno na sprečavanje birokratske samovolje i tehnokratskog ponašanja pojedinaca i grupa u nekim sredinama. Znatno

odlučnije se moramo hvatati ukoštac i sa svim negativnim pojavama i devijantnim ponašanjima koja na različite načine ugrožavaju društvenu imovinu; moramo se energično boriti protiv nosilaca javašlučka, nerada i nereda — jednom rečju, protiv svih nosilaca kršenja ustavnosti, zakonitosti i normi socijalističkog morala.

Polazeći od situacije na Kosovu, na Kongresu je nedvosmisleno rečeno da se svakom građaninu Jugoslavije, bez obzira gde živi i radi, mora garantovati i obezbediti puna lična i materijalna sigurnost.

Radi efikasne zaštite naše društvo će i ubuduće morati da jača idejno-političku, kadrovsku i materijalno-tehničku sposobnost državnih organa i stručnih službi DSZ, posebno organa i službi bezbednosti.

Složena međunarodna situacija i stalno jačanje vojnih potencijala u svetu zahteva *odlučno nastavljjanje planske izgradnje i modernizacije naših oružanih snaga*, uprkos ekonomskim teškoćama sa kojima se suočavamo. Kongres je dao snažnu podršku orijentaciji na dalje idejno-političko, kadrovsko, organizaciono i materijalno-tehničko jačanje JNA, kao udarne snage ONO i snažnog činioca zaštite našeg ustavnog poretka, bezbednosti i stabilnosti društva. Kongres je, istovremeno, insistirao na daljem organizacionom učvršćenju, još kvalitetnijem osposobljavanju i bržem opremanju Teritorijalne odbrane. Naglašena je potreba da se ova komponenta naših oružanih snaga svestranije osposobljava za zadatke društvene samozaštite.

Dvanaesti kongres SKJ je ukazao i na potrebe bržeg i svestranog *osposobljavanja civilne zaštite* za zadatke u miru, vanrednim okolnostima i u ratu, uključujući i uslove kada se primenjuju sredstva za masovno uništavanje. Istaknut je i značaj bržeg razvoja sistema osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbunjivanja u svim društveno-političkim zajednicama.

Osim ovih pitanja, na Kongresu je bilo reči i o ostvarivanju *kadrovske politike*, naročito o potrebi obezbeđivanja idejno-politički opredeljenih i stručno osposobljenih kadrova iz redova svih naših naroda i narodnosti za potrebe oružanih snaga i poslova odbrane i bezbednosti u celini, što podrazumeva i veći odziv mladih, naročito za vojne škole i akademije, u prvom redu iz onih nacionalnih, republičkih i pokrajinskih sredina iz kojih je taj odziv nedovoljan.

Kongres je snažno istakao značaj i potrebu *najšireg osposobljavanja radnih ljudi i građana* za odbranu i zaštitu. Posebno je govorjeno o potrebi svestranog osposobljavanja mladih za zadatke iz te oblasti, a ukazano je i na neophodnost još intenzivnijeg idejno-političkog i vaspitnog rada sa njima. Naglašeno je da je sa stanovišta odbrane i bezbednosti od naročitog značaja svestrano informisanje



omladine o aktuelnim pitanjima vojno-političke situacije u svetu i političko-bezbednosnog stanja u društvu, o karakteru koncepcije ONO i DSZ, o našim odbrambenim pripremama i mogućnostima uspešne odbrane u svim uslovima. Omladina bi morala dobro da poznaje put koji je Jugoslavija prošla do današnjih dana, politički i društveno-ekonomski sistem socijalističkog samoupravljanja, perspektive koje on nudi i njegove prednosti u odnosu na druge sisteme. To je bitan uslov efikasnog sprečavanja pojava da pojedini mladi uleću u zamku političkih manipulacija s nacionalističkih, birokratsko-dogmatskih, anarholiberalističkih i sličnih pozicija, kao i njihovog uključivanja u ukupne društvene tokove, pa i u oblasti opšte-narodne odbrane i društvene samozaštite.

Dvanaesti kongres je postavio odlučan zahtev da se u svim društvenim sredinama posveti veća pažnja *osposobljavanju privrede i društvenih delatnosti za ONOR*. Na tom sektoru naših odbrambenih priprema — počev od planiranja, obezbeđivanja neophodnih pretpostavki za ratnu proizvodnju, stvaranja robnih i materijalnih rezervi do proizvodnje hrane i ubrzanijeg razvoja nedovoljno razvijenih, brdsko-planinskih i prigraničnih područja — može se i mora učiniti znatno više nego do sada. Kongres je posebno ukazao na značaj i potrebu odlučnije orijentacije postizanja što veće proizvodne i tehničko-tehnološke samostalnosti zemlje i veće korišćenje domaćih sirovina, repromaterijala i energetskih izvora.

Opremanje oružanih snaga i drugih komponenti sistema ONO, prvenstveno s osloncem na sopstvene snage, zahteva dalji razvoj industrije naoružanja i vojne opreme, kao i svrsishodnije angažovanje i potpunije korišćenje naučnoistraživačkog rada u toj oblasti.

Za ostvarivanje pomenutih i drugih zadataka o kojima se govori u dokumentima Kongresa, najveću odgovornost snosi Savez komunista. S kongresne govornice je ponovo i veoma snažno istaknuto da komunisti, organizacije i organi SKJ snose najveću odgovornost za političko-bezbednosno stanje i odbrambeno-zaštitnu osposobljenost sredina u kojima deluju, odnosno za efikasno funkcionisanje sistema ONO i DSZ u svim uslovima. Naglašen je i značaj *redovnog i objektivnog procenjivanja političko-bezbednosne situacije i blagovremenog preduzimanja odgovarajućih mera i aktivnosti*. Ali, Savez komunista, ostvarujući svoju rukovodeću ulogu i posebnu političku odgovornost u ONO i DSZ — ne treba i ne sme da deluje s pozicija političkog paternalizma. On se i u toj oblasti mora ispoljavati kao usmeravajuća, koheziona i kreativna snaga, koja deluje unutar samoupravnog sistema, u okviru Socijalističkog saveza, Sindikata, omladinske i drugih organizacija i organa.

Dvanaesti kongres SKJ je, imajući sve to u vidu, pred sve komuniste, organizacije i organe SK postavio zadatak da se i sami što uspješnije i neprekidno osposobljavaju za ostvarivanje svoje uloge i posebne političke odgovornosti u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.